

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja • Yritykset • 2022:22

Luovien alojen monistettavat sisällöt - keinoja kasvun edistämiseen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2022:22

Luovien alojen monistettavat sisällöt - keinoja kasvun edistämiseen

Työ- ja elinkeinoministeriö, Helsinki 2022

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö

Tekijänoikeuslaki (404/1961) 9 § Tekijänoikeussuojaa vailla olevat teokset

ISBN pdf: 978-952-327-594-2

ISSN pdf: 1797-3562

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2022

Luovien alojen monistettavat sisällöt - keinoja kasvun edistämiseen

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2022:22		Teema	Yritykset
Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö		
Toimittaja/t	Petra Tarjanne		
Yhteisötekijä	Luovien alojen pyöreän pöydän ryhmä syksy 2021		
Kieli	Suomi	Sivumäärä	17

Tiivistelmä

Kesällä 2021 Ministeri Lintilä vastaanotti luovien toimialojen edustajien vetoamuksen jossa esitettiin tarve erityisesti monistettaviin luoviin aloihin liittyvän liiketoimintaympäristön kehittämistä. Haasteet on kirjattu luovan talouden tiekarttaan mutta tarvitaan myös kohdennettuja toimia ja selkeämpiä tavoitteita. Toimissa tulee huomioida koko liiketoimintaympäristön kehittyminen eikä vain taiteen ja kulttuurin yritysten tarpeita.

Luovan talouden jaottelu kolmeen alueeseen liiketoimintamallin mukaan on ollut luovien alojen kehittämisen käytössä jo kohta kymmenen vuotta. Luovien alojen alue kattaa monistettavat sisällöt kuten musiikin, av-tuotteet, pelit ja kirjallisuuden, erityisesti digitaalisessa ympäristössä toimitetun median sekä muut luovan työn lisensoitavien oikeuksien haltijat.

Syksyllä 2021 valtiosihteeri Jukka Ihanuksen johtamien pyöreän pöydän keskustelujen aikana käsiteltiin luovien alojen keskeisiä haasteita liiketoiminnan kasvun näkökulmasta. Keskusteluissa keskityttiin luovien alojen monistettavien sisältöjen liiketoiminnan alueeseen, joka kattaa sekä OKM:n kanssa yhteisen luovien alojen kentän, että näiden yritysten liiketoimintaan liittyvän laajemman liiketoimintaekosysteemin.

Keskustelujen tuloksena syntyi esitys neljästä toimenpidekokonaisuudesta yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseksi.

Asiasanat monistettavien sisältöjen liiketoiminta, av-ala, yritykset, elinkeinot, luovat toimialat, luova talous, musiikkiala, media-ala, peliala, kustannusala, liiketoiminta

ISBN PDF 978-952-327-594-2 **ISSN PDF** 1797-3562

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-594-2>

Kreativa branschers innehåll som kan dupliceras – metoder för tillväxtfrämjande

Arbets- och näringsministeriets publikationer 2022:22	Tema	Företag
Utgivare	Arbets- och näringsministeriet	
Redigerare	Petra Tarjanne	
Utarbetad av	Rundabordsforumet för kreativa branscher hösten 2021	
Språk	Finska	Sidantal 17

Referat

Sommaren 2021 tog minister Mika Lintilä emot en vädjan där företrädare för de kreativa branscherna förde fram ett behov att utveckla affärsmiljön för de kreativa branscher där det produceras innehåll som kan dupliceras. Utmaningarna har tagits upp i färdplanen för kreativ ekonomi, men det behövs också mer riktade åtgärder och tydligare mål. Åtgärderna ska beakta hela affärsmiljöns utveckling, inte bara konst- och kulturföretagens behov.

Indelningen av kreativ ekonomi i tre grupper enligt affärsmodellen har använts vid utvecklingen av de kreativa branscherna i snart tio år. De kreativa branscherna omfattar innehåll som kan dupliceras, till exempel musik, audiovisuella produkter, spel, litteratur och journalistisk media i synnerhet i digitala miljöer, och andra innehavare av licensrättigheter som gäller kreativt innehåll.

Teman för rundabordssamtalen under ledning av statssekreterare Jukka Ihanus hösten 2021 var de kreativa branschernas centrala utmaningar med tanke på affärstillväxt. Fokus låg på de kreativa branschernas affärsverksamhet för innehåll som kan dupliceras. Den omfattar både det fält för kreativa branscher som är gemensamt med undervisnings- och kulturministeriet och ett mer omfattande affärsekosystem för företagen i branscherna.

Samtalen resulterade i ett förslag till fyra åtgärdshelheter för att främja företagens tillväxt och internationalisering.

Nyckelord affärsverksamhet för innehåll som kan dupliceras, audiovisuella branschen, företag, näringar, kreativa branscher, kreativ ekonomi, musikbranschen, mediebranschen, spelbranschen, förlagsbranschen, affärsverksamhet

ISBN PDF	978-952-327-594-2	ISSN PDF	1797-3562
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-594-2		

Scalable content in creative industries – means to foster growth

Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 2022:22	Subject	Enterprises
Publisher	Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland	
Editor(s)	Petra Tarjanne	
Group author	Creative industries round table working group autumn 2021	
Language	Pages	17

Abstract

In the summer of 2021, Minister of Economic Affairs Mika Lintilä accepted a petition from representatives of creative industries expressing the need to develop a business environment specifically for scalable creative industries. The challenges are set out in the roadmap for creative economy, but more targeted actions and clearer objectives are also required. The actions must take into account the development of the business environment as a whole, not just the needs of arts and culture businesses.

A division of the creative economy into three subsectors according to business model has been used in the development of the creative industries for almost ten years. The creative industries subsector covers scalable content such as music, audiovisual products, games and literature and media delivered in a digital environment, and other holders of licensable rights to creative works.

In the autumn of 2021, a round table discussion led by State Secretary Jukka Ihanus addressed the key challenges of the creative industries from the perspective of business growth. The discussions focused on the business area of scalable content in the creative industries, which covers both the creative industries field shared with the Ministry of Education and Culture and the broader business ecosystem related to the business of these companies.

The discussions resulted in a proposal on four sets of measures to promote the growth and internationalisation of companies.

Keywords scalable content, audiovisual sector, companies, businesses, creative industries, creative economy, music industry, media industry, gaming industry, publishing industry, business operations

ISBN PDF	978-952-327-594-2	ISSN PDF	1797-3562
URN address	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-594-2		

Sisältö

Pyöreän pöydän työryhmän keskustelut luovien alojen monistettavien sisältöjen liiketoiminnan kehittämiseksi.....	7
Keskustelujen taustaa.....	7
Keskusteluissa esiin nousseet aiheet ja toimenpide-ehdotukset.....	11

Pyöreän pöydän työryhmän keskustelut luovien alojen monistettavien sisältöjen liiketoiminnan kehittämiseksi

Keskustelujen taustaa

Kesällä 2021 Ministeri Lintilä vastaanotti luovien toimialojen edustajien vetoamuksen. Tapaaamisessa esiin nousi tarve käydä laajemmin keskustelua erityisesti monistettaviin luoviin aloihin liittyvän liiketoimintaympäristön kehittämisen tarpeista. Haasteet on kirjattu Luovan talouden tiekarttaan mutta tarvitaan myös kohdennetumpia toimia ja selkeämpiä tavoitteita luovien alojen liiketoiminnan kehittämisen näkökulmasta siten että toimissa huomioidaan koko liiketoimintaympäristön kehittyminen eikä vain taiteen ja kulttuurin piiriin kuuluvien toimijoiden tarpeita.

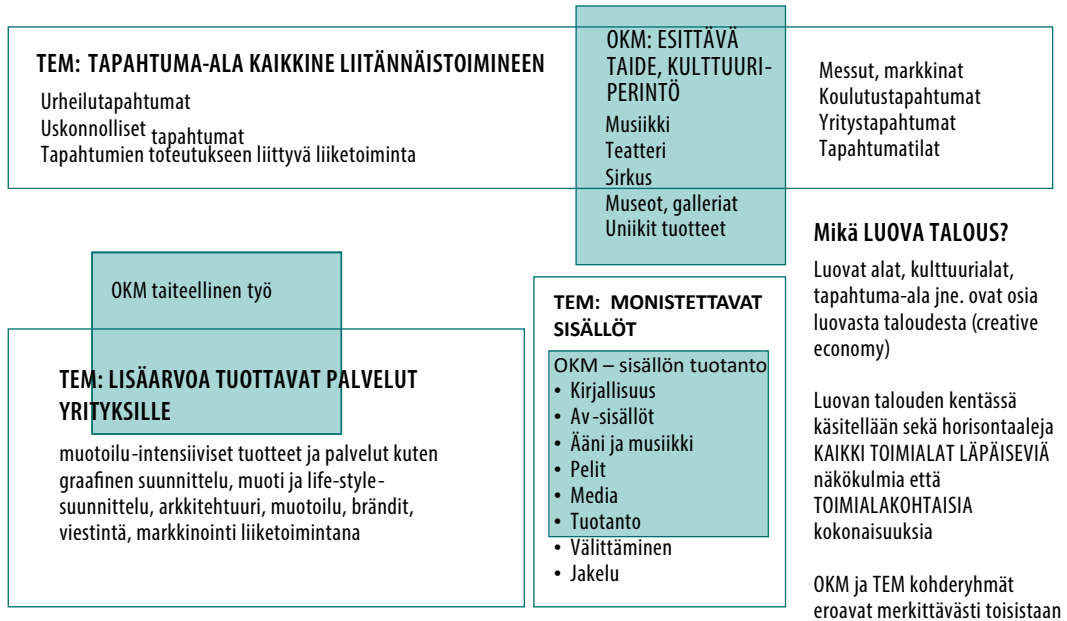
Luovan talouden jaottelu kolmeen alueeseen liiketoimintamallin mukaan on ollut luovien alojen kehittämisessä käytössä jo kohta kymmenen vuotta. OKM ja TEM yhteinen luovien alojen alue kattaa monistettavat sisällöt kuten musiikin, av-tuotteet, pelit ja kirjallisuuden, erityisesti digitaalisessa ympäristössä toimitetun median sekä muut luovan työn lisensoitavien oikeuksien haltijat.

Kuvio 1. Luovat alat - mahdollisuudet ja vahvuudet

Luovat alat ja luova talous ryhmittyvät kolmen liiketoimintamallin alle. Kullakin näistä on oma toimintaympäristönsä, oma horisontaalinen vaikuttavuutensa taloudessa sekä kansainvälistymisen malli

Monistettavat sisällöt	Lisääarvoa tuottavat luovat palvelut	Tapahtuma-ala / elämykset
<p>Digitaaliset sisällöt edistävät digitalisoitumista sekä uusien ratkaisujen syntymistä ja käyttöönottoa myös horisontaalisesti. Itsessään ne ovat korkeaa arvonlisää tuottavaa kansainvälistä liiketoimintaa jolla on merkittävä kasvupotentiaali. Suomessa on korkea osaamistaso tällaiseen tuotantoon.</p>	<p>Palvelut uudistavat yrityksiä mm. globaalien haasteiden ratkaisemisessa kuten kiertotalouden edistäminen ja vähähiilisyden toteuttaminen, sekä kasvattavat horisontaalisesti arvonlisää ja kansainvälistä kilpailukykyä. Vipuvaikutus tuottavuuteen voi olla merkittävä.</p>	<p>Laajasti verkostomaista liiketoimintaa jolla on vahva alueellisen veto- ja pitovoiman merkitys, mm. osana matkailun edistämistä tai osaavan työvoiman houkuttelua. Ne ovat keskeisiä myös maakuvan muodostamisen kannalta.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Työllistää 21 000 • Liikevaihto 3,6 miljardia 	<ul style="list-style-type: none"> • Työllistää 20 000 • Liikevaihto 2,5 miljardia (2019) 	<ul style="list-style-type: none"> • Työllistää 20 000 / 175 000 kausityöntekijää • Liikevaihto 2,35 miljardia (2019)

Edelliseen jaottelun mukaisiin liiketoimintaekosysteemeihin liittyy kuitenkin runsaasti sellaisia yrityksiä jotka eivät sisälly OKM:n kulttuuri- ja taidepolitiikan alueeseen mutta ovat oleellinen osa luovien alojen tarkastelua liiketoiminnan näkökulmasta. Tällaisia toimijoita ovat mm. analogiset jakelukanavat (radio, tv), digitaaliset jakelualustat, osin tuotteiden tallennekappaleiden tai sisältöpalvelujen tuotanto, sisältöjen tekninen tuotanto, sekä myös monistettavien design-tuotteiden ja muodin valmistaminen.

Syksyllä 2021 valtiosihteeri Jukka Ihanuksen johtamien pyöreän pöydän keskustelujen aikana käsiteltiin luovien alojen keskeisiä haasteita liiketoiminnan kasvun näkökulmasta. Keskusteluissa keskityttiin luovien alojen monistettavien sisältöjen liiketoiminnan alueeseen, joka kattaa sekä OKM:n kanssa yhteisen luovien alojen kentän, että näiden yritysten liiketoimintaan liittyvän laajemman liiketoimintaekosysteemin. Keskustelujen tavoitteena oli:

1. Tehdä uusia ehdotuksia tiekartan kehittämiskohteiden tavoitteiksi

Tiekartan kehittämiskohteet, jotka on sovittu yhdessä toimialajoen edustajien kanssa:

- uudistuvien ekosysteemien ja verkostojen tunnistaminen ja yritysten tukeminen arvoketjumuutoksien vaatimassa uudistumisessa
- erilaiset osaamispuutteet luovan talouden kentässä
- luoville yrityksille suunnattujen alueellisten kehittämispalvelujen saatavuuden kehittäminen
- kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseen liittyvät toimenpiteet
- toimialan mittarien ja muutoksia kuvaavien arviointimenetelmien kehittäminen

2. **Nimetä luovien alojen monistettavien sisältöjen liiketoimintaympäristöjen keskeisiä toimijoita pohjan luomiseksi luovia aloja ja luovaa taloutta koskevan määrittelyn ja mittaroinnin kehittämiseksi**

Monistettavia sisältöjä ovat tässä yhteydessä musiikin, kirjallisuuden, av-sisältöjen, pelien, äänisisältöjen sekä toimitetun median jakaminen erilaisissa digitaalisissa jakelukanavissa. Arvoketjuissa on tapahtunut viime vuosina isoja muutoksia, kun jakelu keskittyy yhä voimakkaammin digitaaliseen ympäristöön ja arvonluonnin mallit ovat muuttuneet. Muutos on jatkuvaa.

Keskusteluihin kutsutut

Jukka Ihanus, valtiosihteeri Työ- ja elinkeinoministeriö, puheenjohtaja

Kaisa Rönkkö, toiminnanjohtaja Music Finland

Virpi Immonen, toimitusjohtaja Fullsteam Management Oy

Elina Ahlbäck, toimitusjohtaja Elina Ahlbäck Literary Agency Oy

Minna Castrén, kirjallinen johtaja Kustannusosakeyhtiö Otava Oy

Ani Korpela, sisältöliiketoiminnan johtaja Elisa Oyj

Noora Alanne, johtaja, uusi kasvu Medialiitto ry

Riina Kullas, toimitusjohtaja Moskito Television Oy / Apfi ry

Petri Kemppinen, toimitusjohtaja Aurora Studios Oy

Timo Argillander, partner IPR.VC

Juho Louhelainen, toimitusjohtaja Film Service Finland Oy

Tarmo Kivikallio, ohjelmahankinnan päällikkö Yleisradio Oy

Samuli Syvähuoko, toimitusjohtaja, Return Entertainment Oy

Jani Kahrama, toimitusjohtaja Secretexit Oy

KooPee Hiltunen, toiminnanjohtaja Neogames ry

Petri Savolainen, edunvalvontajohtaja Journalistiliitto ry

Lauri Kaira, toiminnanjohtaja Lyhty ry

Tuomo Puumalainen, valtiosihteeri Opetus- ja kulttuuriministeriö

Atte Jääskeläinen, ylijohdaja Opetus- ja kulttuuriministeriö

Sampsa Nissinen, teollisuusneuvos Työ- ja elinkeinoministeriö

Keskusteluissa esiin nousseet aiheet ja toimenpide-ehdotukset

Monistettavien sisältöjen liiketoiminta toimii jo pääosin digitaalisten alustojen kautta. Arvonmuodostuksen murros digitaalisessa ajassa on luonut uusia mahdollisuuksia yritysten ja yritysverkostojen liiketoimintamalleille. Samalla ihmisten käyttäytyminen muuttuu ja haastaa yritykset miettimään uudesta näkökulmasta, mistä ja miten arvo asiakkaalle syntyy. Digitalisoituminen mahdollistaa yritysten uudet ansaintamallit ja globaalisti toimivien alustojen syntyminen. Samalla perinteiset toimialarajat murtuvat, kun tuotteet ja prosessit tarjotaan osana palveluita. Tarvitaan uusia kestäviä sopimuskäytäntöjä ja hinnoittelumalleja. Lisäksi on vaikutettava mielikuviin digitaalisen sisällön arvosta kuluttajille. Haasteena on monien mielikuvissa elävä käsitys digitaalisen sisällön halvasta hinnasta tai ilmaisesta jakelusta.

Alustatalouden toimijat hakevat uusia, vaihtoehtoisia tai täydentäviä liiketoimintamalleja, joiden avulla ne pyrkivät hyödyntämään maksimaalisesti digitaalisuuden tarjoamat mahdollisuudet. Ekosysteemit organisoivat toimintaansa alustoille, joista muodostuvat uudet asiakasrajapinnat. Datasta tulee uusi arvonluonnin väline ja data-analytiikasta uusi optimoinnin työkalu. Uusi arvo luodaan yhdessä asiakkaiden kanssa tai asiakkaan toimesta, jatkuvassa vuorovaikutuksessa josta tallennetaan kehittämisen kannalta tarpeellinen tieto.

Kilpailu parhaista arvonluonnin kohdista arvoketjuissa käydään nyt uudelleen. Uuden arvonmuodostuksen myötä yritykset tarvitsevat uudenlaista osaamista niin liiketoimintamallien kuin oikeuksiensa suojaamiseen.

1. Ekosysteemien ja verkostojen sekä arvoketjumuutosten tunnistaminen

Sisältöjen jakelun siirryttyä digitaalisten alustojen kautta tapahtuvaksi ovat myös sisällöntuottajien liiketoiminta- ja ansaintamallit muuttuneet. Eri sisältömuodot kuten musiikki, kirjallisuus, elokuvat ja pelit rakentuvat entistä enemmän samojen tarinoiden ja maailmojen ympärille. Toimitettu media toimii samassa ympäristössä ja usein samojen omistajien alustoilla. Tämän johdosta käytännön yhteistyö toimialojen välillä on ensiarvoisen tärkeää. Kulakin alueella pitäisi ymmärtää markkinoita, kaikkien sisältöjen tuotannon logiikkaa sekä tehdä yhteistyötä yli perinteisten toimialarajojen yhteisten hankkeiden ja brändien parissa.

Suuri murros on myös mahdollisuus. Elämysten taloudellinen merkitys kasvaa, kun niiden saatavuus on yhä helpompaa ja tarjonta personoidumpaa. Toimintatapojen muutoksella on myös laajempi taloudellisen kasvun vaikutus. Digitaalisissa ympäristöissä yhdistyy yksittäiset teokset, toimitettu media ja laajemmin kaikki kaupallinen viestintä yritysten ja asiakkaiden keskuudessa. Erilaiset fyysiset jakelukanavat ovat yhdistyneet verkkoympäristöksi jossa

jakelu tapahtuu. Toimivat yritysverkostot ja korkeatasoinen osaaminen niin sisältöjen tuotannossa kuin jakelussa ovat myös kansallinen voimavara ja välttämätön kilpailuetu kaikkien toimialojen globaalissa kilpailussa asiakkaiden huomiosta ja valinnoista.

Tarvitaan ymmärrystä meneillään olevasta kehityksestä sekä toimintaympäristön ja arvoketjujen muutoksista, jotta yritykset voivat kehittää omaa toimintaansa kohti uudistuvaa digitaalista maailmaa. Uusien lyhyempien arvoketjujen tunnistaminen mahdollistaa yritysten uudet tehokkaammat liiketoimintamallit esimerkiksi tarjoamalla osana tuotantopalvelua työkalut jotka tuovat päättäjät samaan tilaan. Kun yritysten rooli arvoketjussa muuttuu, voidaan ehkä vaikuttaa siihen mihin arvo ketjussa tuloutuu. Perinteiset musiikkialan tuottajat kuten levy-yhtiöt ja musiikkikustantajat ovat jo muuttuneet ja muuttuvat enenevässä määrin perinteisen roolinsa ohella riskirahoittajiksi. Tähän liittyy osittain myös finanssialan mukaantulo musiikkialalle, jonka seurauksena on tehty isoja kansainvälisiä katalogikauppoja. Oikeudet siirtyvät kansainvälisiin käsiin.

Yksi keskeisistä haasteista on tunnistaa tekijänoikeuksiin perustuvan liiketoiminnan mallit oikeuksista syntyvien tulojen hallitsemiseen. Kun sisältöjen jakelu tapahtuu globaalien teknologiajättien kautta, on haastavaa rajata ja ohjata sitä miten kansalliset tavoitteet erilaisten sisältöjen suhteen toteutuvat. Jo nyt teknologiajätit määrittelevät journalististen sisältöjen kulutusta ja omistavat siitä syntyvää asiakkaiden dataa asettumalla näin koko toimintaympäristön keskiöön. Vaihtoehtoisille toimintamalleille on kuitenkin tilaa.

Esimerkiksi pelialalla yritysten ulkomainen omistus on tuonut alalle huomattavan määrän taloudellisia ja toiminnallisia resursseja, jotka ovat mahdollistaneet kasvun. Kehitys on tois- taiseksi ollut myönteistä, mutta on selvää, että Suomen toimintaympäristö täytyy pystyä pitämään kilpailukykyisenä, jotta yritysten mahdollisuudet toimia Suomessa säilyvät ja osaaminen ei valu isojen omistajien kotimaihin. Aineeton omaisuus on yhä useammin yhden tuotteen sijasta konsepti, jolla on monenlaisia kaupallistamisen mahdollisuuksia ja ketjuvaikutuksia. Tulisi nostaa esiin eri toimialojen kokemuksia ja malleja siitä, miten IP voidaan pitää ja tulouttaa Suomessa tai muuten huolehtia siitä, että kotimaiset yritykset kasvavat ja voivat hyvin.

Toimenpiteet:

- *Toteutetaan arvoketjukuvauksia, joissa avataan ansaintamallien ja ketjujen toimijoissa tapahtuvia muutoksia sekä liiketoiminnan volyyymia koko arvoketjussa. Huomioidaan arvoketjujen liittyminen globaaleihin verkostoihin. Creative Business Finlandilla on käynnissä jo av-sektorin kuvaaminen, toteutetaan kuvaukset myös muista monistettavien sisältöjen liiketoiminta-alueista kuten musiikin ja kirjallisuuden kustantamisen arvoketjuista. Kuvausten perusteella kirjataan toimenpiteet sector-deal –mallin mukaisesti liiketoiminta-alueiden kehittämiseksi.*
- *Arvoketjukuvauksissa avataan myös IP-liiketoimintaa pohjautuen uuden IP-strategian kirjauksiin. Tunnistetaan IP-liiketoiminnan haasteita ja esitetään kehittämistoimia.*

Tavoitteena on tunnistaa Suomen kansainväliset kasvureitit monistettavien luovien sisältöjen osalta. Työ toteutetaan Business Finlandin toimesta vuoden 2022 aikana.

2. Arviointimenetelmät ja mittarit

Luovien alojen yritystoiminnan taloudellista merkitystä ei tunnisteta, eikä myöskään mitata. Toimialaluokitus ei kata koko liiketoiminnasta vastaavaa yritysten joukkoa, sillä joukkoon kuuluu runsaasti myös muilla toimialoilla toimivia yrityksiä. Luovien alojen kehitystoimiiin ei ole sisällytetty mm. teknisen tuotannon, jakelun tai välittäjätoimijoiden liiketoimintaa. Näiden merkitys kokonaisuudelle on kuitenkin oleellinen.

Luovat alat on myös käsitteenä epämääräinen. Kun julkista tukea luoville aloille mitataan, jää hahmottamatta monia arvoketjun keskeisiä alueita. Esimerkiksi tekijänoikeuksien välittäjäporras kuten agentit ja managerit jäävät pois tarkasteluista ja kuitenkin niiden rooli kansainvälistymisessä on keskeinen.

Av-tuotannon, musiikin, pelien, kirjallisuuden ja koko toimitetun median muodostama kokonaisuuden jakelu yhtenee nopeasti verkkojakelun myötä. Myös sisällöt ja brändit muokkautuvat eri muotoihin kuten peleiksi ja tv-sarjoiksi jne. Tietoa tästä muutoksesta on tuotettu runsaasti mutta suurelta osin se ei ole vertailukelpoista. Hankkeita ja selvityksiä pitäisikin koota ja koordinoita tavoitettavaksi tiedoksi.

Tarvitaan monistettavien sisältöjen liiketoiminta-alueelta toimialojen määrittelyä ja sen jälkeen dataa ja analyysia siitä mikä on yritysten tilanne ja potentiaali esimerkiksi verrattuna oleellisiin verrokkimaihin. Tarvitaan myös niiden monistettavien sisältöjen liiketoiminnassa esiintyvien hyvien käytäntöjen tunnistamista ja tuomista tai soveltamista suomalaisen liiketoimintaympäristöön. Näiden toimien avulla voitaisiin selvittää myös sitä mihin tukitoimia pitäisi kohdentaa jotta yritysten uudistuminen vauhdittuisi.

Toimenpiteet:

- TEM toteuttaa luovan talouden mittarit –hankkeen jolla nostetaan esiin luovien alojen monistettavien sisältöjen liiketoiminnan merkitys ja taloudelliset vipuvaikutukset. Tunnistetaan uudet arvonluonnin mallit. Osana mittarointitiedon kehittämistä vertaillaan lukuja verrokkimaihin ja kerätään tuotettua tietoa yhteiselle alustalle kaikkien käyttöön.

Tavoitteena on yhdessä Tilastokeskuksen kanssa löytää pysyvä malli joka tunnistaa luovien alojen liiketoiminnan arvoketjujen eri osissa sekä Suomessa, että kansainvälisessä liiketoiminnassa. Samalla se tukee julkisen rahoituksen ja muiden politiikkatoimien osuvuuden kehittymistä. Työ käynnistetään työ- ja elinkeinoministeriössä 2022 alkuvuodesta.

3. Uusiin osaamistarpeisiin vastaaminen

Useissa keskustelujen puheenvuoroissa nousi esiin eri tasoisten osaajien puute, monelle yritykselle se on jo merkittävä kasvun ja kansainvälistymisen este. Erityisesti ammatissa olevien koulutuksen volyyymi ja sisällöt eivät ole pysyneet perässä toimialojen kehityksessä. Tarvitaan kattavampaa koulutusta mm. digitaalisen jakeluympäristön haltuun ottamiseksi ja kansainvälisen liiketoimintanäkökulman vahvistamiseksi yrityksissä. Keskeisiä puutteita on prosessien johtamisen osaamisessa, yrityksen tuotannon organisoimisessa tuottavaksi, kansainvälisen myynnin osaamisessa sekä IP:n omistamisen arvoketjun hallinnassa.

Osaamisia voidaan vahvistaa myös työperäisen maahanmuuton kautta. Yksi huippuosaaja kouluttaa työn ohessa muutamalle suomalaiselle oman erityisalansa keskeiset tiedot ja taidot. Pelialalla ulkomaisen työvoiman osuus Suomessa on 28%, pääkaupunkiseudulla jopa kolmannes työntekijöistä. Ulkomaiset elokuvatuotannot Suomessa ovat osa kasvavaa av-alaa, ne ovat palveluvientiä ja nostavat samalla suomalaisten toimijoiden osaamista kansainväliselle tasolle. Kotimaisen monistettavien sisältöjen yrityskehittämiseksi ja kansainvälistämiseksi olisikin tärkeää saada kovan luokan kansainvälisen liiketoiminnan osaajia eri yritysverkostojen kasvun vetureiksi. Myös kotimaisten osaajien työskentely ulkomailla kasvattaa kotimaisten yritysten verkostoja.

Kasvatavat yritykset asettuvat sinne missä osaajat ovat. Yritysten kasvua edistäisi malli jossa osaamista syntyy nopeasti. Nopean muutoksen painopisteen ei siis pitäisi olla tutkintotavoitteisessa koulutuksessa vaan panostamisessa erikoisosaamisen vahvistamiseen ja nopeisiin toimenpiteisiin uusien kasvuun ja kansainvälistymiseen tähtäävien osaamisten synnyttämiseksi. Samalla osaamiset pitää tunnistaa ja nimetä jotta liikkuvuus työelämässä ja osaamisen levittäminen on joustavampaa. Tämä on iso haaste lyhyiden työsuhteiden toimialalla jossa työnantajat eivät suoraan vastaa työntekijöiden osaamisen tasosta.

Toimenpiteet:

- Käynnistetään oppilaitosten ja työelämän yhteistyöhanke, jonka tavoitteena on tukea keskinäistä dialogia ja työnjakoa sekä jatkuvan oppimisen toteutumista monistettavien sisältöjen tuotannossa ja jakelussa toimivissa yrityksissä.
- Hanke nostaa esiin uusien osaamisten tarpeita kuten agentti, manageri- ja muu välittäjätoiminta tai IP-osaaminen ja etsii ratkaisuja niiden saamiseksi koulutustarjontaan, vahvistaa ajantasaisen kuvan muodostumista toimialoista ja tukee kansainvälisten verkostojen kehittymistä osaajien saamiseksi Suomeen. Hankkeessa tuetaan myös oppisopimuskoulutuksen toteutumista näissä yrityksissä eri koulutustasoilla ja erilaisissa osaamisympäristöissä.
- Vahvistetaan monistettavia sisältöjä tuottavien ja jakelevien yritysten Talent Boost -yhteistyötä kansainvälisen tason osaamisen kehittämiseksi yrityksissä. Tuetaan kansainvälisen osaajavaihdon sujuvoitumista.
- Uusien ammattien nimeäminen ja osaamisten kuvaaminen auttavat hahmottamaan osaamispuutteita ja helpottavat työllistymistä. Haaste koskee useita eri luovien alojen sektoreita. Toteutetaan selvitys uusien ammattien kartoittamiseksi osana oppilaitosten ja työelämän yhteistyöhanketta.

Tavoitteena on parantaa luovien alojen yritysten kasvumahdollisuuksia, luovien osaajien työllisyyttä ja toisaalta helpottaa yritysten työvoimapulaa niiden kasvaessa ja kansainvälistyessä. Työ käynnistyy Luovan ja kulttuuri-alan innovaatio-osaaminen – ESR-ohjelman hankkeena keväällä 2022.

4. Yrityksille suunnatut rahoitus- ja kehittämisspalvelut & kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen

Monistettavien sisältöjen vienti muodostuu kansainvälisistä kumppanuuksista, tuotteiden kansainvälisestä markkinoinnista ja levityksestä, teosten käännös- ja muiden julkaisuotteiden myynnistä ulkomaisille asiakkaille sekä kotimaisten palvelujen myymisestä ulkomaisille asiakkaille. Kansainvälisen luokan liiketoimintaan kasvaminen tarkoittaa yrityksille myös sen mittaluokan toiminnan toimintatapojen omaksumista ja sen kokoisessa infraassa toimimista. Kansainvälistyminen edellyttää koko toimialan tasaista kasvua toimimaan yhteistyössä globaalien toimijoiden kanssa sekä palvelemaan isompia yksittäisiä tuotantoja tai tuoteperheitä.

Esimerkiksi AV-tuotannoilla on ollut jo jonkin aikaa ovi auki kansainvälisille markkinoille. Suomalaiset sisällöt ovat päässeet laajaan kansainväliseen jakeluun ja toisaalta globaalisti kasvaneet tuotantomäärät ovat synnyttäneet kysyntää toimivan infran maissa tapahtuvalle tuotannolle. Tuotantojen määrän ja koon kasvu johtuu suoratoistopalveluiden

kasvusta ja nopeasti lisääntyneestä tarjonnan tarpeesta ja toisaalta Business Finlandin tarjoaman av-kannustimen tuomasta Suomen parantuneesta kilpailukyvästä kansainvälisillä markkinoilla. Myös suomalaisen kirjallisuuden viennin arvo on kasvanut kolminkertaiseksi viimeisten viiden vuoden aikana. Kasvun moninkertaistaminen edellyttää innovatiivisia kansainvälistymishankkeita osaamisen ja resurssien kasvattamiseksi ja mm. digitalisoinnin etujen hyödyntämiseksi.

Kansainvälinen menestys syntyy ennen kaikkea vahvuuksia tunnistamalla ja hyödyntämällä eikä vain pullonkauloja poistamalla. Keskeistä on osata käyttää tehokkaasti yrityksen kilpailuetua tuovia resursseja. Viennin edistämisen keinoista kumppanuudet kansainvälisessä toimintaympäristössä on merkittävin. Niiden rakentamisessa esimerkiksi markkinoiden tuntemus, mentorointi ja toimijoiden osaamisen vahvistaminen ovat toimivia keinoja.

Business Finlandin tarjoamalla Av-kannustimella ja siihen liittyvällä Suomen markkinoinnilla on tärkeä rooli yritysten kansainvälistymisessä. Kannustimen tuleekin ohjata toimialaa kohti tulevaisuuden liiketoimintamalleja ja kasvavaa kansainvälistä arvoverkostoa siten että siitä kertyy Suomelle merkityksellistä aineetonta pääomaa.

Luovien alojen käytössä on jo monenlaisia työkaluja ja rahoituksia. Niiden käytössä ja toisaalta tukien osuvuudessa on vielä parantamisen varaa. Kasvun mahdollistamiseksi on tärkeää tunnistaa sellaiset toimenpiteet, joilla voidaan suhteellisen helposti parantaa yritysten kasvun ja uudistumisen mahdollistavan rahoituksen saatavuutta.

Toimenpiteet:

- *Muodostetaan työ- ja elinkeinoministeriön johdolla pysyvä verkosto julkisten toimijoiden ja toimialaa edustavien toimijoiden kesken tukemaan dialogia luovien alojen monistettavien sisältöjen yritysten liiketoiminnan rahoituksen ja kehittämistoimien haasteista ja yhteensovittamisesta erilaisissa julkisissa hankkeissa ja ohjelmissa.*
- *Tehdään selvitys ja toteutetaan tarvittavat toimenpiteet monistettavien sisältöjen liiketoiminnan kehittämiseen kohdistuvassa julkisessa rahoituksessa. Avataan eri instrumenttien käyttöä luovien alojen yritysten tukemisessa ja toteutetaan toimia tukien toimivuuden parantamiseksi. Selvitetään mahdollisuudet vakuusjärjestelmän kehittämiseksi. Selvitettävä onko musiikkiin liittyvä kannustin mahdollinen RPA:n puitteissa. Kirjataan kehittämis ehdotuksia.*
- *Selvitetään julkisen pääomarahoituksen mahdollisuudet monistettaviin sisältöihin perustuvassa liiketoiminnassa, kartoitetaan yhteensovittamisen haasteet yksityisen rahoituksen kanssa.*

- *Varmistetaan av-kannustimen rahoituksen jatkuvuus. Av-kannustimen markkinointi on hankalaa, jos sen jatkosta ei ole varmuutta. Kuluvan vuoden markkinointi tähtää aina seuraavan vuoden asiakuuksiin. Pysyvyyttä tarvitaan, jotta kansainväliset asiakkaat löytävät kannustimen ja luottavat siihen.*

Tavoitteena on monistettavien luovien alojen liiketoiminnan kehittämisen työkalujen osuuden parantaminen sekä julkisten toimien parempi yhteensovittaminen luovien alojen liiketoiminnan kasvun tukemiseksi. Toimenpiteiden toteuttaminen aloitetaan työ- ja elinkeinoministeriössä vuonna 2022.

Verkkajulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-594-2

Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi
Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi